

Κλιματικό Σύμφωνο Πόλης

Δεσμεύσεις Κλιματικής Ουδετερότητας για το 2030

Δεσμεύσεις Κλιματικής Ουδετερότητας
του Δήμου Αθηναίων

ΔΗΜΟΣ
ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή	1
2. Στόχος: Κλιματική Ουδετερότητα έως το 2030	4
3. Στρατηγικές προτεραιότητες	6
4. Διαδικασία και αρχές	9
5. Υπογράφοντες	11
6. Δείγμα σύμβασης με υπογραφές	12

1. Εισαγωγή

Κλιματικό Σύμφωνο Αθήνας

Ο Δήμος Αθηναίων στοχεύει να συνεργαστεί με τους φορείς και τους πολίτες στην Αθήνα μέσα από το παρόν Κλιματικό Σύμφωνο για να πετύχει τον μετασχηματισμό της πόλης ώστε να γίνει κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2030, που σημαίνει αφενός να πετύχει μείωση των εκπομπών αερίων από τις δραστηριότητες της πόλης που συνεισφέρουν στην αλλαγή του κλίματος, κατά 80% και ταυτοχρόνως να γίνει η Αθήνα πράσινη, όμορφη, καθαρή, με ισχυρή κοινωνική συνοχή και βιώσιμη οικονομία.

Το **Κλιματικό Σύμφωνο Αθήνας** είναι δηλαδή και ένα **Πράσινο Κοινωνικό Συμβόλαιο** για να γίνει η πόλη μας ανθρώπινη, να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή της, να βελτιωθούν οι γειτονιές της και να μειωθούν οι ανισότητες στο χώρο, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας σε τομείς με σημαντική περιβαλλοντική και κοινωνική διάσταση και να ενισχυθούν οι υπεύθυνες μορφές οικονομίας καθώς και οι άμυνές της απέναντι σε κινδύνους (πλημμύρες, καύσωνες, ρύπανση κ.ά.) και πιέσεις (κοινωνικές και οικονομικές).

Το Κλιματικό Σύμφωνο της Αθήνας υπογράφεται όχι μόνο από τον Δήμο αλλά και από φορείς και πολίτες ώστε να αποτελέσει μια πολιτική (όχι νομική) δέσμευση για πολιτικές, πρακτικές και δράσεις που θα στηρίξουν τις αλλαγές προς την κλιματική ουδετερότητα της πόλης, την ανθεκτικότητά της, τον πράσινο και κοινωνικό μετασχηματισμό της ενσωματώνοντας την συμπερίληψη, την κλιματική και κοινωνική δικαιοσύνη και τη συμμετοχή των πολιτών και των φορέων.

Συνοδεύεται από ένα **Κλιματικό Σχέδιο Δράσης** ώστε να φτάσουμε στην κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2030, και από ένα **Επενδυτικό Σχέδιο** για να εξασφαλιστούν οι οικονομικοί πόροι και τα χρηματοοικονομικά εργαλεία για την επίτευξη των κλιματικών στόχων.

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει υιοθετήσει ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα μέτρων για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι η ΕΕ να:

- Επιτύχει μηδενικές καθαρές Εκπομπές Αερίων Θερμοκηπίου (ΕΑΘ) έως το 2050
- Αποσυνδέσει την οικονομική ανάπτυξη των κρατών μελών από τη χρήση φυσικών πόρων
- Διασφαλίσει ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο εν μέσω αυτής της μετάβασης

Πέρα από τον τελικό στόχο του 2050, η ΕΕ έχει θέσει έναν μεταβατικό στόχο για μείωση των εκπομπών αερίων του Θερμοκηπίου που αλλάζουν το κλίμα (Ε.Α.Θ.) κατά 55% έως το 2030 σε σύγκριση με το 1990, μαζί με ένα αντίστοιχο πακέτο πολιτικών που ονομάζεται Fit for 55².

Η επίτευξη αυτού του στόχου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη μετάβαση σε ένα **σύστημα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές**, στη **σημαντική μείωση της κατανάλωσης ενέργειας**, ειδικά στον κτιριακό τομέα, καθώς και σε μια σειρά δράσεων για πιο **πράσινες και βιώσιμες μεταφορές, κυκλική οικονομία και σχεδόν μηδενισμό των αποβλήτων, λύσεις που βασίζονται στη φύση (Nature-Based Solutions), αποκατάσταση εδαφών και ενίσχυση του ρόλου του εδάφους και του πρασίνου στην απορρόφηση αερίων του θερμοκηπίου.**

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55/>

Ευρωπαϊκή Αποστολή

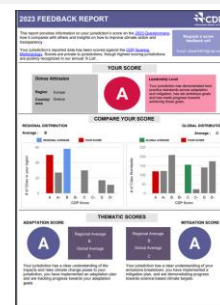
Οι πόλεις έχουν να παίξουν ηγετικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια καθώς φιλοξενούν τους περισσότερους πολίτες της ΕΕ και είναι υπεύθυνες για ένα σημαντικό μερίδιο της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ έχει θεσπίσει την **Ευρωπαϊκή Αποστολή «100 Κλιματικά Ουδέτερες και Έξυπνες Πόλεις έως το 2030»** (ή αλλιώς «Αποστολή για τις πόλεις»), η οποία στοχεύει να υποστηρίξει τουλάχιστον 100 πόλεις να μειώσουν τις καθαρές εκπομπές τους και να γίνουν κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις έως το 2030.

Ταυτόχρονα, αυτές οι πόλεις θα λειτουργήσουν ως **κέντρα καινοτομίας** καθώς και θα μεταφέρουν καλές πρακτικές και τεχνογνωσία σε άλλες πόλεις της ΕΕ για να τις βοηθήσουν με τη σειρά τους να γίνουν κλιματικά ουδέτερες έως το 2050. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 2021 με μια πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος στην οποία υπέβαλαν αίτηση αρχικά 377 πόλεις της ΕΕ.

Μέσω αυτής της ανταγωνιστικής διαδικασίας, ο Δήμος Αθηναίων ήταν ανάμεσα στις 112 πόλεις που επιλέχθηκαν τον Μάιο του 2022 για συμμετοχή στην Αποστολή μαζί με εμβληματικές ευρωπαϊκές πόλεις όπως το Παρίσι, το Άμστερνταμ, η Ρώμη, η Μαδρίτη και το Δουβλίνο, καθώς και άλλες πέντε ελληνικές πόλεις, τη Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα, την Καλαμάτα, την Κοζάνη και τα Τρίκαλα.

Για να γίνουν πραγματικά μέλη του προγράμματος και να πάρουν το **σήμα της Ευρωπαϊκής Αποστολής** (EU Mission Label), οι επιλεγμένες πόλεις πρέπει να υποβάλουν μια εκτεταμένη κλιματική στρατηγική που ονομάζεται **Κλιματικό Σύμφωνο Πόλης**. Το Σύμφωνο περιλαμβάνει ένα Σχέδιο Δράσης, ένα Σχέδιο Επενδύσεων καθώς και τις Δεσμεύσεις Κλιματικής Ουδετερότητας της πόλης, που τεκμηριώνονται σε αυτό το έγγραφο για την Αθήνα.

Από το 2008, η Αθήνα συμμετέχει στο παγκόσμιο δίκτυο κλιματικών πόλεων “C40 Cities”, που υποστηρίζει τις πόλεις να δράσουν μαζί για να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή μέσω ανταλλαγής επιστημονικής γνώσης, εμπειριών, τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών. Ο Δήμος υπέγραψε, επίσης, το Σύμφωνο Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια με τη δέσμευση να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή και να αυξήσει την ενεργειακή αποδοτικότητα και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στις περιοχές τους. Επιπλέον, ο Δήμος Αθηναίων είχε επιλεγεί να συμμετάσχει στο Παγκόσμιο Δίκτυο των 100 Ανθεκτικών Πόλεων (σήμερα Global Resilient Cities Network³), ενώ υπέγραψε το Milan Urban Food Policy Pact⁴ το 2015 με στόχο την ανάπτυξη βιώσιμων συστημάτων τροφίμων, μειώνοντας ταυτόχρονα τα απορρίμματα και τις επιπτώσεις τους στην κλιματική αλλαγή. Δεδομένου ότι ο τουριστικός τομέας επηρεάζει σημαντικά την πόλη, ο Δήμος Αθηναίων συνεργάζεται επίσης με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Αειφόρου Τουρισμού ώστε να γίνει πραγματικά ένας βιώσιμος τουριστικός προορισμός.

Παράλληλα με την υπογραφή δεσμεύσεων, την συγκέντρωση δεδομένων, τον σχεδιασμό και την δημιουργία συμμετοχικών δομών για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας, ο Δήμος προωθεί

³ <https://resilientcitiesnetwork.org>

⁴ <https://www.milanurbanfoodpolicypact.org/>

σημαντικές οργανωτικές αλλαγές που θα βοηθήσουν στην προώθηση αυτών των πολιτικών από κοινού με φορείς και πολίτες:

- Το 2016, ιδρύθηκε το **Γραφείο Ανθεκτικότητας και Βιωσιμότητας**, που αποτελεί ένα εργαλείο του Δήμου Αθηναίων για συγκέντρωση δεδομένων και προώθηση δράσεων προς την αειφορία και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Το 2018 αυτό το γραφείο αναβαθμίστηκε στο Τμήμα Ανθεκτικότητας και Βιωσιμότητας της Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Ανθεκτικότητας, Καινοτομίας & Τεκμηρίωσης. Με συντονισμένες ενέργειες, η Αθήνα καταγράφει συστηματικά τις εκπομπές της πόλης από το 2014.
- Το 2017, ο Δήμος διαμόρφωσε το πρώτο Σχέδιο Δράσης για το Κλίμα στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ανθεκτικότητας, που προέβλεπε **μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 40% έως το 2030**.
- Το 2022, ο Δήμος Αθηναίων επεξεργάστηκε το Σχέδιο Δράσης για το Κλίμα, στοχεύοντας σε **κλιματική ουδετερότητα έως το 2050**, με την υποστήριξη και τη χρηματοδότηση του δικτύου πόλεων C40 Cities. Το σχέδιο προέβλεπε μείωση των **εκπομπών κατά 61%, με έτος βάσης το 2018**.
- Το 2024, ο Δήμος Αθηναίων δεσμεύτηκε ότι να **αυξήσει τη φιλοδοξία του με το νέο Σχέδιο Δράσης για το Κλίμα** ώστε να πετύχει την **κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2030**, με έτος αναφοράς το 2019, και να **αναλάβει ενεργό ρόλο για να το πετύχει αυτό 20 χρόνια νωρίτερα**.

Στο νέο κλιματικό σχέδιο 2024-2030, η δράση του Δήμου είναι καθοριστική για να φτάσουμε ως πόλη από μια μείωση των εκπομπών της τάξης του 26% σήμερα (κυρίως λόγω απολιγνιτοποίησης / αύξησης ρόλου των ΑΠΕ, αλλά και «ενεργειακής φτώχειας») σε μείωση των εκπομπών κατά 80% μέχρι το 2030, με ενεργή παρέμβαση στα θέματα των **ενεργειακών αναβαθμίσεων**, της **παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ με συμμετοχή και προς όφελος των πολιτών**, μείωση της χρήσης **ΙΧ** κι αύξηση της μετακίνησης με πράσινα δημόσια **ΜΜΜ**, ποδήλατο και με περπάτημα καθώς και της δημιουργίας αποθέματος δημοτικής κατοικίας με παθητικά (ενεργειακά αποτελεσματικά) κτίρια. Επίσης, το σχέδιο προβλέπει ενεργή παρέμβαση στο χώρο, με έμφαση στις γειτονιές, για αποκατάσταση της φύσης, αερισμό και δροσισμό της πόλης, δημιουργία πράσινων και γαλάζιων (υποδομών), πράσινων διαδρόμων που συνδέουν περιοχές, πράσινων ζωνών άμυνας (buffer zones) απέναντι στην υπερθέρμανση της πόλης και τα κύματα καύσωνα, τη ρύπανση και τον κίνδυνο πλημμυρών, ολοκληρωμένη διαχείριση των νερών της βροχής, των υπόγειων και γκρίζων νερών.

Το νέο Κλιματικό Σχέδιο δίνει έμφαση στην **από κοινού υλοποίησή του με τους φορείς και τους πολίτες**. Η συνεισφορά του Δήμου ως φορέα από μόνος του στις εκπομπές αερίων είναι της τάξης του 2-5% (από δημοτικά κτίρια και οχήματα) ή περίπου 20% αν υπολογίσουμε και τις εκπομπές από τη συλλογή, μεταφορά και εναπόθεση των απορριμμάτων. Για να πετύχουμε μείωση του 80% των εκπομπών χρειάζεται μεγάλη κινητοποίηση και συνεργασία σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, αλλά και των φορέων. Για το σκοπό αυτό, το Κλιματικό Σχέδιο διαμορφώθηκε συμμετοχικά, με τη λειτουργία του **Κλιματικού Φόρουμ** και της **Συνέλευσης Νέων για το Κλίμα**, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή των νέων σε θέματα κλιματικής αλλαγής. Οι νέες αυτές συμμετοχικές δομές θα αναπτυχθούν σταδιακά και σε επίπεδο δημοτικών διαμερισμάτων. Παράλληλα, θα ξεκινήσει ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα **“Κλιματικά Σχολεία Αθήνα 2030”** σε συνεργασία με την εκπαιδευτική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών για να παίξουν τα σχολεία καθοριστικό και ενεργό ρόλο στην κλιματική δράση και στη σύνδεση της κοινότητας με το δήμο ως θεσμό.

Το κλιματικό σχέδιο είναι, λοιπόν, και ένα σχέδιο για την **κλιματική δικαιοσύνη και την κοινωνική συνοχή, την αναζωογόνηση της οικονομίας σε μια κατεύθυνση βιωσιμότητας και την αναζωογόνηση των γειτονιών, τη μείωση του χάσματος υποδομών που υπάρχει μεταξύ γειτονιών, την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας, την προώθηση της κοινωνικής (παράλληλα με την πράσινη, τεχνολογική και ψηφιακή) καινοτομίας**. Δεν είναι μόνο ένα ενεργειακό ή τεχνικό

πρόγραμμα παρεμβάσεων σε θέματα ενέργειας (αλλαγή τρόπου παραγωγής ενέργειας) και ενεργειακής αποτελεσματικότητας. Είναι και ένα σχέδιο δίκαιης πράσινης - ενεργειακής μετάβαση, αφού στοχεύει να παράξει ένα σημαντικό ποσοστό των ενεργειακών αναγκών της πόλης, μέσα από την **Αθηναϊκή Ενεργειακή Συμμαχία** και την **Ενεργειακή Κοινότητα ΦΑΕΘΩΝ** και ενεργειακές κοινότητες στις γειτονιές, ιδιαίτερα γύρω από σχολεία και άλλα σημαντικά κέντρα, όπου θα συμμετέχουν όχι μόνο δημοτικοί φορείς αλλά και πολίτες και κοινωνικοί, επαγγελματικοί και περιβαλλοντικοί φορείς. Τα οφέλη θα είναι παραγωγή πράσινης ενέργειας αλλά και πρόσβαση των πολιτών και των επιχειρήσεων σε προσιτή, σταθερού κόστους ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, που θα αναπτυχθούν σε σημαντικό ποσοστό σε κτίρια και άλλους χώρους της πόλης.

Οι δράσεις μας το 2024

Για να μεταβούμε από το σήμερα (2024) στο 2030 θα χρειαστούν πολλά βήματα αλλά και έργα, μεταξύ άλλων και πιλοτικά:

- Μέσα στο 2024, ιδρύθηκε το **Γραφείο Αντιμετώπισης Ενεργειακής Φτώχειας** για να παρέχει βοήθεια σε ευάλωτα νοικοκυριά. Με τη στήριξη του δικτύου πόλεων C40 Cities οργανώνονται επισκέψεις ενεργειακών συμβούλων σε 50 ευάλωτα νοικοκυριά.
- Υποβλήθηκε και εγκρίθηκε το **πιλοτικό πρόγραμμα ASCEND** για να αναδείξουμε μια γειτονιά ως ένα παράδειγμα αυτού που θέλουμε να πετύχουμε σε επίπεδο συνόλου της πόλης.
- Από τον Δεκέμβριο 2024 θα ξεκινήσει το πρόγραμμα **“Cooling Heaven”** - που προβλέπει έργα λύσεων που βασίζονται στη φύση με βάση το νερό.
- Δημιουργήθηκε η **Αθηναϊκή Ενεργειακή Συμμαχία**, μια συνεργασία με πάνω από 17 γειτονικούς και σχετικούς δήμους, που στοχεύει στην ίδρυση ενεργειακών κοινοτήτων για την παραγωγή καθαρής ενέργειας, διαθέσιμη σε χαμηλό ή μηδενικό κόστος στους πιο ευάλωτους πολίτες. Ήδη δημιουργήθηκε και η **Ενεργειακή Κοινότητα ΦΑΕΘΩΝ** του Δήμου Αθηναίων.
- Προχωράμε σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα **ενεργειακών παρεμβάσεων** (σκίαση, φύτευση αυλών, αλλαγή φωτιστικών σε LED) και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών σε 52 σχολεία καθώς και σε δημοτικά κτίρια καθώς και επέκτασης των σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων.
- Στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της πράσινης υποδομής, **φυτεύτηκαν περισσότερα από 2.000 δέντρα** μέχρι τα μέσα του 2024, και υπάρχει πλέον η δυνατότητα να παρακολουθούμε σε πραγματικό χρόνο όλες τις δενδροφυτεύσεις που γίνονται στην πόλη μας, χάρη στην «πράσινη» εφαρμογή **AthensTrees**. Επίσης, έγινε η **πρώτη φάση καταγραφής 90.000 δέντρων στην Αθήνα** σε μια **γεωβάση** και θεσπίστηκε **νέος κανονισμός για την πράσινη υποδομή**, ενισχύοντας τη δέσμευση του Δήμου για ένα βιώσιμο και πράσινο μέλλον.

2. Στόχος: Κλιματική Ουδετερότητα έως το 2030

Το Κλιματικό Σύμφωνο της Αθήνας βασίζεται εν μέρει σε προηγούμενα σχέδια (2017, 2022) καθώς και σε μια σειρά διαβουλεύσεων που έχουν διοργανωθεί την τελευταία δεκαετία με ενδιαφερόμενους φορείς από την Αθήνα και δίκτυα πόλεων στα οποία ανήκει η Αθήνα. Ωστόσο, το Κλιματικό Σύμφωνο της Αθήνας 2024 αυξάνει σημαντικά τη φιλοδοξία φέρνοντας τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας από το 2050 στο 2030, μαζί με ένα ενημερωμένο πακέτο δράσεων και επενδύσεων που πρέπει να γίνουν για την υλοποίηση αυτού του στόχου. Παράλληλα, προβλέπει ενεργό ρόλο του δήμου, των φορέων και των πολιτών στις αλλαγές που πρέπει να γίνουν, και γι' αυτό επιδιώκει την δημιουργία δομών ενδυνάμωσης της κλιματικής δράσης (νέες οργανωτικές δομές στο δήμο, εκπαίδευση, έρευνα) καθώς και σημαντικών, νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων για να μην μένουν πίσω οι πολίτες. Επιδιώκει δηλαδή μια δίκαιη για όλους και όλες, συμπεριληπτική πράσινη μετάβαση της πόλης, της οικονομίας, των γειτονιών.

Η ανάπτυξη του Συμφώνου υποστηρίχθηκε από το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα Net Zero Cities⁵, το οποίο έχει αναπτύξει μια ολοκληρωμένη διαδικασία για την υποστήριξη των πόλεων που συμμετέχουν στην «Αποστολή για τις πόλεις», καθώς και από το Πράσινο Ταμείο.

Αν και η διαδικασία σύνταξης του Συμφώνου ήταν σύντομη, έχουν ήδη πραγματοποιηθεί πολλές δραστηριότητες διαβούλευσης με ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων 3 Κλιματικών Φόρουμ τον Μάιο, τον Ιούλιο και τον Σεπτέμβριο του 2024, καθώς και μια διαδικασία διαβουλεύσεων στις δημοτικές κοινότητες και με επαγγελματικούς και κοινωνικούς φορείς. Αυτές οι δραστηριότητες θα συνεχιστούν καθώς το Σύμφωνο θα ενημερώνεται διαρκώς στο μέλλον.

Σύμφωνα με τον ορισμό της κλιματικής ουδετερότητας που επιδιώκεται στην «Αποστολή για τις πόλεις», **ο στόχος για μείωση εκπομπών ορίζεται στο 80%** σε σύγκριση με ένα σενάριο "Business as usual" δηλαδή υποθέτοντας ότι ο Δήμος δεν είχε καμία περαιτέρω κλιματική πολιτική μετά το 2019. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί κυρίως μέσω:

- Εκτεταμένης μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ηλεκτροπαραγωγή, μεταξύ άλλων και μέσω της παραγωγής από τον δήμο και τους πολίτες πράσινης, προσιτής ενέργειας.
- Ενεργειακών αναβαθμίσεων στον κτιριακό τομέα (δημοτικά κτίρια, κατοικίες, εμπορικά κτίρια), μεταξύ άλλων και με την προώθηση νέων χρηματο-οικονομικών εργαλείων προσβάσιμων σε όλους και όλες (χωρίς αποκλεισμούς όπως είναι σήμερα) αλλά και χρήσης υλικών που είναι υδατοπερατά και πιο ψυχρά (ώστε να μειωθεί η υπερθέρμανση της πόλης), προώθησης αποθέματος δημοτικής κατοικίας με κτίρια που θα είναι ενεργειακά αποτελεσματικά και προσιτά από οικονομική άποψη,
- Παρεμβάσεων στις μεταφορές/μετακινήσεις με στόχο τις βιώσιμες μορφές.
- Της νέας στρατηγικής κατεύθυνσης για (σχεδόν) μηδενικά απορρίμματα και πράσινη - κυκλική οικονομία

Οι υπολειπόμενες εκπομπές (20%) θα καλυφθούν μέσω **λύσεων που βασίζονται στη φύση**, με επέκταση των πράσινων και μπλε υποδομών της πόλης και δραστηριότητες φύτευσης και αναδάσωσης στην ευρύτερη περιοχή, δεδομένου και των δασικών πυρκαγιών την τελευταία 10ετία (σχεδόν το 40% των δασών και των δασικών εκτάσεων στην Αττική έχει καεί). Πιο συγκεκριμένα, το σχέδιο προβλέπει:

- Εξοικονόμηση και επανάχρηση νερού, καθαρισμού και επανάχρησης επεξεργασμένων λυμάτων, ενίσχυσης των υδατικών οικοσυστημάτων, ανάδειξης της διαδρομής του Αδριάνειου Υδραγωγείου και χρήσης του νερού για τις ανάγκες της πόλης, αξιοποίησης υπόγειων και όμβριων νερών
- Μαζικές φυτεύσεις μεγάλης κλίμακας, πράσινοι διάδρομοι και πράσινες υποδομές για αερισμό και δροσισμό της πόλης, συμπεριλαμβανομένου και εκτεταμένου σχεδίου απαλλοτριώσεων χώρων, αποκατάσταση της φύσης, αναβάθμιση των λόφων και αλσών, ενίσχυση - αποκατάσταση του ρόλου των ρεμάτων (Ποδονίφτης, Προφήτη Δανιήλ, Ιλισσός, Ηριδανός κ.ά.)
- Συνεργασία με άλλους φορείς για συνέργειες ώστε να επιτευχθούν οι κλιματικοί στόχοι της Αθήνας

Ο στόχος για την κλιματική ουδετερότητα καλύπτει όλα τα διοικητικά εδάφη εντός του Δήμου και όλες τις πηγές και τους τομείς εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Δεν περιλαμβάνονται εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου εγκαταστάσεις που συμμετέχουν στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS), όπως εργοστάσια παραγωγής ενέργειας ή βιομηχανίες.

Μέσω της επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας έως το 2030, η Αθήνα θα αποκομίσει σημαντικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη:

- Ο Δήμος μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στην αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών, μέσω της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών σε στέγες, αλλά και να μειώσει το ενεργειακό του κόστος, να προσφέρει πράσινη, προσιτή ενέργεια προστατεύοντας τους πολίτες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις από την ενεργειακή ακρίβεια και να συμβάλει στην δημιουργία νέων πράσινων θέσεων εργασίας.

⁵ <https://netzerocities.eu>

- Οι ενεργειακές αναβαθμίσεις στα κτίρια της πόλης αλλά και οι παρεμβάσεις στο χώρο για δροσισμό της Αθήνας θα μειώσουν το ενεργειακό κόστος για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, μειώνοντας παράλληλα την κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση και κλιματισμό. Αυτό θα βελτιώσει, επίσης, τις συνθήκες διαβίωσης και θα μειώσει τους κινδύνους για την υγεία που σχετίζονται με την ακραία ζέστη αλλά και τη ρύπανση από χρήση αερίου και πετρελαίου για θέρμανση.
- Η μείωση της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων θα συμβάλει στη μείωση των εκπομπών από τις μεταφορές, βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα του αέρα και αυξάνοντας την ασφάλεια και την προσβασιμότητα για πεζούς και ποδηλάτες και θα ελευθερώσει χώρο για επικοινωνία, αναζωογόνηση της γειτονιάς, ψυχική ηρεμία, παιχνίδι, αναψυχή και άσκηση.
- Επιπλέον, η αντιμετώπιση των εκπομπών από τα απορρίμματα μέσω πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, κομποστοποίησης και κυκλικής οικονομίας θα μειώσει όχι μόνο τις εκπομπές αερίων που αλλάζουν το κλίμα αλλά και το κόστος για τη συλλογή, μεταφορά και τελική διάθεσή τους, και θα διατηρήσει τους δρόμους καθαρούς.
- Η φύτευση περισσότερων δέντρων, η αποκατάσταση της φύσης, η επένδυση σε πράσινες και γαλάζιες (νερό) υποδομές θα μειώσουν τους κινδύνους από την ακραία ζέστη και τις πλημμύρες, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα της πόλης.

Το Επενδυτικό Σχέδιο για την Κλιματική Ουδετερότητα

Η συμμετοχή της Αθήνας στην «Αποστολή για τις πόλεις» της ΕΕ και η απόκτηση του EU Mission Label ανοίγει νέες (και οικονομικές) προοπτικές για την πόλη, **προσφέροντας πρόσβαση σε σημαντικές χρηματοδοτήσεις και συμμετοχή σε έργα και δράσεις καινοτομίας.**

Το Επενδυτικό Σχέδιο για Κλιματική Ουδετερότητα της Αθήνας είναι ταυτόχρονα και ένα Σχέδιο αντιμετώπισης των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων.

Η συμμετοχή στην «Ευρωπαϊκή Αποστολή για τις 100 κλιματικά ουδέτερες πόλεις» δεν ενισχύει μόνο το προφίλ της Αθήνας ως πρωτοπόρος πόλη στη μάχη κατά της κλιματικής κρίσης, αλλά προσελκύει και **νέες επενδύσεις που θα είναι προς όφελος των πολιτών και της πόλης γενικά**, καθώς υπάρχει ήδη έντονο ενδιαφέρον για συνεργασίες και συμμετοχή σε καινοτόμα χρηματοδοτικά σχέδια. Για την εξεύρεση νέων, καινοτόμων και συμπεριληπτικών χρηματοοικονομικών εργαλείων πέρα από τα γνωστά προγράμματα (ΕΣΠΑ, εθνικοί και δημοτικοί πόροι που δεν επαρκούν ή υπόκεινται σε άλλους περιορισμούς) θα δημιουργηθεί με συμμετοχή του Δήμου, χρηματοοικονομικών θεσμών και φορέων της πόλης **Συμβούλιο Κλιματικών Επενδύσεων** και θα ενδυναμώσει η **εμπειρία, γνώση και ικανότητα των υπηρεσιών του δήμου.**

Επιπλέον, ο Δήμος θα λαμβάνει συνεχή, εκτεταμένη και εξατομικευμένη υποστήριξη από το πρόγραμμα Net Zero Cities, επωφελούμενος από δίκτυα, νέους θεσμούς (Capital Hub, Nature Capital, Social Climate Fund κ.ά.) και προγράμματα ανταλλαγής γνώσεων με άλλες κορυφαίες ευρωπαϊκές πόλεις, ενισχύοντας περαιτέρω τις δυνατότητες της Αθήνας να ηγηθεί του αγώνα για κλιματική ουδετερότητα, βιωσιμότητα, ανθεκτικότητα αλλά και να έχει πρόσβαση σε σημαντικούς πόρους από το ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το πραγματικό κόστος των επενδύσεων για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας ως το 2030 (δηλαδή μείωση των εκπομπών κατά 80% σε σχέση με το έτος βάσης 2019) εκτιμάται περίπου στα 6,5 δις ευρώ (με βάση και το μοντέλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η πόλη της Αθήνας αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής (αύξηση της θερμοκρασίας κατά 3,5-5 βαθμούς, καμένες εκτάσεις στην Αττική εξαιτίας των πυρκαγιών, απουσία σημαντικών περιβαλλοντικών υποδομών, ανάγκη αποκατάστασης της φύσης, ολοκληρωμένη διαχείριση νερών βροχής, υπόγειων και γκρίζων νερών κλπ.) και συνεπώς απαιτούνται επιπλέον παρεμβάσεις για δροσισμό της πόλης, αερισμό και δημιουργία πράσινων διαδρόμων, και κατ' επέκταση

σημαντικές επιπλέον επενδύσεις τα επόμενα χρόνια που θα κοστολογηθούν αναλυτικά το επόμενο διάστημα.

Η στόχευση να γίνει η Αθήνα κλιματικά ουδέτερη πόλη απαιτεί σημαντικούς οικονομικούς πόρους αλλά αυτό πρέπει να αντιμετωπίζεται ως επένδυση για το καλό των πολιτών και της πόλης καθώς και ως πράξη μείωσης και πρόληψης των κινδύνων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Με δεδομένο ότι προβλέπεται αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της πόλης κατά 1,5 έως 4,9 βαθμούς Κελσίου και υπάρχουν αυξανόμενοι κίνδυνοι πλημμύρας, η κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα της Αθήνας εξαρτάται από την ενίσχυση της άμυνας της απέναντι στα φαινόμενα αυτά. Έχει εκτιμηθεί ότι η απουσία φιλόδοξων μέτρων πρόληψης και προσαρμογής μπορεί να προκαλέσει ζημιά που το ύψος της θα ξεπεράσει το τριπλάσιο έως και το δεκαπλάσιο των επενδύσεων που απαιτούνται για την κλιματική ουδετερότητα και την προσαρμογή της πόλης στα νέα κλιματικά δεδομένα. Ακόμα και αν δεν υπήρχε η κλιματική κρίση θα έπρεπε να επενδύσουμε πολλά για να αποκαταστήσουμε το μικροκλίμα της περιοχής που έχει καταστραφεί λόγω του τρόπου που αναπτύχθηκε η Αττική αλλά και των μεγάλων καταστροφών που έχουν συντελεστεί (μπάζωμα ρεμάτων, κάψιμο δασών, τσιμέντωμα δρόμων νερού και αερισμού της πόλης κ.ά.).

Οι χάρτες GIS⁶ που έχουμε δημιουργήσει αξιοποιώντας επιστημονικά δεδομένα μας δίνουν πολύτιμες πληροφορίες για να μπορέσουμε να σχεδιάσουμε τις παρεμβάσεις μας στηριζόμενοι σε επιστημονικά και κοινωνικά δεδομένα, με προτεραιότητα σε τομείς και περιοχές που επηρεάζονται περισσότερο από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αλλά και από το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας.

3. Στρατηγικές προτεραιότητες

Με την καθοδήγηση του ευρωπαϊκού προγράμματος Net Zero Cities που υποστηρίζει την «Αποστολή για τις πόλεις», ο Δήμος προχώρησε σε μια άσκηση προσομοίωσης σεναρίων για να εντοπίσει κλιματικές δράσεις σε διαφορετικούς τομείς που μπορούν να μειώσουν τις εκπομπές κατά 80% έως το 2030. Αυτή η άσκηση πραγματοποιήθηκε από το οικονομικό μοντέλο NZC⁷, που παρέχεται από το πρόγραμμα Net Zero Cities. Το μοντέλο προσομοίωσε διάφορα μέτρα ή "μοχλούς" στον **κτιριακό τομέα**, τις **μεταφορές** και τους **τομείς απορριμμάτων του Δήμου** για να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων ως προς τη μείωση των εκπομπών (π.χ. στη θέρμανση ή στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας). Το μοντέλο προσομοίωσε επίσης πιθανά οφέλη για την πόλη, όπως η καλύτερη ποιότητα αέρα, και παρείχε μια ένδειξη για τις επενδύσεις που απαιτούνται.

Για την Αθήνα, οι περισσότερες εκπομπές αερίων που αλλάζουν το κλίμα (Ε.Α.Θ.) προέρχονται από την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στα κτίρια της πόλης, ακολουθούμενη από την καύση υγρών καυσίμων για μεταφορές (π.χ. αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες, λεωφορεία, απορριμματοφόρα, φορτηγά, πούλμαν κ.λπ.), την παραγωγή θέρμανσης για κτίρια (π.χ. λέβητες πετρελαίου και αερίου), τις εκπομπές από την αποσύνθεση οργανικών απορριμμάτων σε χώρους υγειονομικής ταφής και τη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας για μεταφορές (μετρό, τρόλεϊ, τραμ).

Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου εντός των ορίων του Δήμου Αθηναίων εκτιμήθηκαν σε 1.935 κιλοτόνους CO₂e το 2021 ή περίπου 3 τόνους CO₂e ανά κάτοικο. Σημειώνεται ότι αυτές οι τιμές υπολογίζονται βάσει του επιπέδου αναφοράς "BASIC" του διεθνούς Πρωτοκόλλου GPC⁸. Σε σύγκριση με άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, η Αθήνα, για το 2021 (τελευταία απογραφή των ΕΑΘ) βρίσκεται

⁶ http://gis.cityofathens.gr/layers/athens_geonode_data:geonode:angLST_Athens_UrbanAtlas

⁷ Material Economics. (2020). *Understanding the Economic Case for Decarbonising Cities—Why Economic Case Analysis for City Decarbonisation is Crucial*. <https://NetZeroCities.app/resource-3768>

⁸ <https://www.c40knowledgehub.org/s/article/The-Global-Protocol-for-Community-Scale-Greenhouse-Gas-Emission-Inventories-GPC>

μεταξύ του Λονδίνου και της Λισαβόνας και κάτω από τον μέσο όρο των 4,56 κιλοτόνων CO₂e ανά κάτοικο μεταξύ των ευρωπαϊκών πόλεων (επίπεδο αναφοράς “BASIC”)⁹. Συγκεκριμένα :

- Το 64% των ΕΑΘ του 2021 οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας σε κτίρια και στον οδο φωτισμό.
- Το 22% των ΕΑΘ οφείλονται σε μεταφορές και μετακινήσεις εντός του Δήμου Αθηναίων.
- Το 14% των ΕΑΘ οφείλονται στη διαχείριση των λυμάτων του Δήμου και στη διάθεση στερεών απορριμμάτων σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Σημειώνεται πως το πρόγραμμα Net Zero Cities απαιτεί την παραπάνω μεθοδολογία για τον υπολογισμό του στόχου μείωσης εκπομπών του Δήμου Αθηναίων. Παρ’ όλα αυτά, οι εκπομπές ανά κάτοικο του Δήμου ανεβαίνουν σε 3,8 τόνους CO₂e για το 2021 εάν συνυπολογιστούν οι εκπομπές από όλη τη διαμπερή κίνηση οχημάτων που διέρχονται από τον Δήμο καθώς και οι εκπομπές από τις απώλειες του δικτύου ηλεκτροδότησης (επίπεδο αναφοράς “BASIC+”). Αντίστοιχα, εάν υπολογιστούν οι εκπομπές για όλους τους κατοίκους της Ελλάδας, τότε αυτό το νούμερο ανεβαίνει σε 5,5 τόνους CO₂e ανά κάτοικο¹⁰. Είναι άρα σαφές πως πέρα από τον τυπικό στόχο για το πρόγραμμα Net Zero Cities, ο Δήμος Αθηναίων πρέπει να ανεβάσει την φιλοδοξία του ώστε να αποτελέσει παράδειγμα για άλλους Δήμους και για την μείωση εκπομπών σε εθνικό επίπεδο.

Οι στρατηγικές προτεραιότητες του Κλιματικού Συμφώνου της Αθήνας συνοψίζονται ακολούθως:

Στρατηγικές προτεραιότητες

- Κάλυψη του 88% της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας για το Δήμο από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με το **16% της ζήτησης να καλύπτεται με ενεργή συμμετοχή και έργα του Δήμου**.
- Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων εντός του Δήμου** ώστε τουλάχιστον το 34% να έχει ενεργειακή κλάση Β ή υψηλότερη. Το ποσοστό αυτό είναι 90% για δημοτικά κτίρια, 50% για κτίρια του τριτογενούς τομέα και 30% για κτίρια κατοικίας. Για να επιτευχθεί πράγματι αυτός ο στόχος ενεργειακής αναβάθμισης θα αναπτυχθούν **νέα, καινοτόμα και προσβάσιμα από όλους/ες χρηματοοικονομικά εργαλεία** και δομές με συμμετοχή Δήμου και φορέων για να στηριχθούν νοικοκυριά και επιχειρήσεις
- Μείωση της κυκλοφορίας αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών εντός του Δήμου κατά 50% σε σύγκριση με το 2019. Ενεργή στήριξη της **πεζής κίνησης, του ποδηλάτου, των καθαρών Μέσων Μαζικής Μεταφοράς (MMM) και της δημοτικής συγκοινωνίας καθώς και χώρων παιχνιδιού και επικοινωνίας**. Στόχος γειτονιές όπου οι πολίτες θα μπορούν να κάνουν τις περισσότερες δουλειές και δραστηριότητές τους μέσα σε 15 λεπτά, περπατώντας, κάνοντας ποδήλατο ή χρησιμοποιώντας καθαρά, πράσινα και αποτελεσματικά MMM.
- Αύξηση της ανακύκλωσης και κομποστοποίησης στο 80-85%**, δράσεις πρόληψης για τη μείωση των απορριμμάτων τροφίμων κατά 30% σε σύγκριση με το 2019 και ισχυρή ώθηση στην **κυκλική οικονομία**.
- Φύτευση σε συνεργασία με φορείς και πολίτες περισσότερων από 35.000 δέντρων εντός του Δήμου μέχρι το 2030**. Ενεργή πολιτική για πράσινες και γαλάζιες υποδομές, λύσεις που βασίζονται στη φύση και **αποκατάσταση του 20% της φύσης στην πόλη**. Ψηφιακή καταγραφή όλων των δέντρων και διαχείρισή τους με βάση δεδομένα και σαφή εικόνα για την κατάστασή τους. Τήρηση νέου Κανονισμού για Πράσινες Υποδομές.
- Ολοκληρωμένη στρατηγική διαχείρισης των υδάτων για αποφυγή πλημμύρας αλλά και**

⁹ <https://www.c40knowledgehub.org/s/article/C40-cities-greenhouse-gas-emissions-interactive-dashboard>

¹⁰ <https://ourworldindata.org/grapher/co-emissions-per-capita?tab=table&time=2021..latest>

δροσισμό της πόλης, με έμφαση σε πράσινες υποδομές για επανάχρηση και απορρόφηση από το έδαφος, ανάδειξη του νερού στην πόλη, αποκατάσταση δρόμων νερού, μείωση της κατανάλωσης νερού από το δίκτυο και εξοικονόμηση ενέργειας. Με δεδομένη την ξηρασία, την αύξηση των αναγκών σε νερό λόγω υψηλών θερμοκρασιών και την λειψυδρία, η εξοικονόμηση νερού, η αξιοποίηση νερών των βροχής, υπόγειων νερών και γκρίζων νερών, ακόμα και νερών μετά την επεξεργασία των αποβλήτων συμβάλλουν τόσο στην προσαρμογή στα νέα δεδομένα όσο και στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας για την επεξεργασία και μεταφορά του νερού. Οφείλουμε επίσης να προστατέψουμε τα νερά και τα υδατικά οικοσυστήματα μιας τεράστιας περιοχής τα οποία δεσμεύει σήμερα η Αττική ή και πρόκειται να δεσμεύσει λόγω μείωσης των αποθεμάτων νερού.

7. **Δημιουργία διαδρόμων για αερισμό και δροσισμό της πόλης**, αποκατάσταση όσο είναι δυνατόν του μικροκλίματος, αντιμετώπιση του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας.
8. **Δημιουργία αποθέματος δημοτικής κατοικίας με κτίρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης** και ενεργή συμμετοχή του Δήμου για την **ενεργειακή αναβάθμιση ενός σημαντικού αριθμού πολυκατοικιών και γειτονιών** που σήμερα υποφέρουν από την υπερθέρμανση.
9. **Ενίσχυση της πράσινης, βιώσιμης και κυκλικής οικονομίας**, της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της ενίσχυσης της έρευνας, εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ιδιαίτερος ρόλος για την **κοινωνική και συνεργατική οικονομία** σε όλες τις δράσεις.
10. Το Κλιματικό Σχέδιο είναι εργαλείο κοινωνικής πολιτικής, αντιμετώπισης των κλιματικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων της πόλης με συνεκτικό και δίκαιο τρόπο. Θα βελτιώσει, επίσης, σημαντικά την δημόσια υγεία και θα μειώσει τον αριθμό των χιλιάδων πρόωρων θανάτων που οφείλονται στη ρύπανση και στις ακραίες θερμοκρασίες. Όλα τα μέτρα στοχεύουν σε μια πράσινη, καθαρή, βιώσιμη, ανθεκτική και όμορφη Αθήνα προς όφελος των πολιτών και του περιβάλλοντος, της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής δικαιοσύνης στις γειτονιές, χωρίς εξαίρεση.

Είναι προφανές ότι πολύ σημαντικός στόχος είναι να μειωθούν σχεδόν πλήρως οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας. Εκτός από το ότι είναι ο τομέας με τις περισσότερες εκπομπές, η **ενεργειακή αποτελεσματικότητα και η καθαρή ηλεκτρική ενέργεια θα βοηθήσει στην μείωση των εκπομπών των άλλων τομέων**, όπως με την ηλεκτροδότηση ηλεκτρικών οχημάτων και των αντλιών θερμότητας στα κτίρια.

Παράλληλα, όμως μετά και τις μεγάλες καταστροφές στα δάση και τις δασικές περιοχές της Αττικής καθώς και στην διαφαινόμενη απότομη αύξηση της μέσης θερμοκρασίας στην δική μας κλιματική ζώνη και τα κύματα πολύ υψηλών θερμοκρασιών που πλήττουν την Αθήνα, **ο ρόλος των πράσινων και γαλάζιων (νερό) υποδομών, του πράσινου γενικότερα, του δροσισμού και αερισμού της πόλης με λύσεις που βασίζονται στη φύση έχει αναβαθμιστεί σημαντικά** στο Κλιματικό Σχέδιο Αθήνα 2024-2030.

Η Αθήνα αντιμετωπίζει την πρόκληση να **επιτύχει τους φιλόδοξους κλιματικούς της στόχους σε λιγότερο από επτά χρόνια**, παρά τους περιορισμούς που επιβάλλουν οι περιορισμένες αρμοδιότητες του Δήμου σε βασικές υποδομές και πολιτικές, όπως το ηλεκτρικό δίκτυο και το σύστημα δημόσιων μεταφορών. Ωστόσο, η δημοτική αρχή επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της για αλλαγή,

- **αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες** σε τομείς όπου διαθέτει άμεση αρμοδιότητα, όπως η βελτίωση των δημόσιων κτιρίων και η διαχείριση απορριμμάτων και η προώθηση πράσινων και γαλάζιων υποδομών, ενώ

- **θα συνεργαστεί, θα πιέσει και θα διεκδικήσει παρεμβάσεις και από άλλους φορείς**, εκεί που δεν έχει σήμερα αρμοδιότητες.

Ο Δήμος, με δυναμισμό και αποφασιστικότητα, προετοιμάζει το έδαφος για ευρύτερες αλλαγές, εργαζόμενος στενά με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της πόλης. Οι κλιματικές δράσεις του Δήμου θα εφαρμοστούν βάσει της Θεωρίας Αλλαγής (Theory of Change) του Net Zero Cities, εστιάζοντας στην καινοτομία, την τεχνολογία, τη συμμετοχική διακυβέρνηση, την κοινωνική συμμετοχή και την ανάπτυξη ικανοτήτων. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση όχι μόνο ενισχύει την ανθεκτικότητα της Αθήνας, αλλά δείχνει ότι η πόλη είναι αποφασισμένη να πρωτοπορήσει στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα, παρέχοντας ένα βιώσιμο και ανθεκτικό μέλλον για τους πολίτες της.

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι

Παραδείγματα **βραχυπρόθεσμων στόχων** (2-3 χρόνων) για κάθε τομέα είναι τα εξής:

- **Συστήματα ενέργειας:** Συστήματα φωτοβολταϊκών στα περισσότερα σχολεία της Αθήνας και σε δημοτικά κτίρια. Υποστηρικτικά μέτρα για την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων και των φωτοβολταϊκών στις ταράτσες, όπως χρηματοδοτικά εργαλεία (π.χ. πράσινα ομόλογα), προωθητικές εκστρατείες, οφέλη, “one-stop shops”. Ενεργειακή Κοινότητα του Δήμου Αθηναίων ΦΑΕΘΩΝ. Ανάπτυξη ικανοτήτων και συνεργασία με γειτονικούς δήμους μέσω της Αθηναϊκής Ενεργειακής Συμμαχίας και της νεοσύστατης Ακαδημίας Κλίματος και Ενέργειας καθώς και συμμετοχή φορέων μέσω του Κλιματικού Φόρουμ.
- **Δομημένο περιβάλλον:** Ενεργειακές αναβαθμίσεις σε σχολικά συγκροτήματα και δημοτικά κτίρια με χαμηλή ενεργειακή απόδοση. Προωθητικές εκστρατείες και οφέλη για ενεργειακές αναβαθμίσεις. Προγράμματα υποστήριξης για την υιοθέτηση αντλιών θερμότητας και ηλιακών θερμοσίφωνων. Γραφείο Αντιμετώπισης Ενεργειακής Φτώχειας. Στρατηγική για ενεργειακά αποτελεσματική δημοτική κατοικία. Δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων υποστήριξης για τις ενεργειακές αναβαθμίσεις κατοικιών και εμπορικών κτιρίων (δημοτικό πρόγραμμα “εξοικονομώ”).
- **Μεταφορές και κινητικότητα:** Κυκλοφοριακή μελέτη και μέτρα για τη μείωση της κυκλοφορίας και της στάθμευσης στο κέντρο της Αθήνας και υποστηρικτικά μέτρα για τη μείωση της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων. Μέτρα για τη βελτιστοποίηση των logistics των φορτηγών εντός της πόλης (π.χ. πρόγραμμα φόρτωσης). Δημιουργία πιλοτικών Superblocks και γειτονιών των 15 λεπτών με πρόσφατο πιλότο το ευρωπαϊκό έργο ASCEND στο Pilot Cities Programme του NZC. Επέκταση του δικτύου ποδηλατοδρόμων. Αναβάθμιση και διαπλάτυνση των πεζοδρομίων. Φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων σε δημοτικά κτίρια. Περισσότερα από 150 ηλεκτρικά λεωφορεία στην πόλη. Σχεδιασμός δημοτικής συγκοινωνίας με ηλεκτρικά λεωφορεία.
- **Απορρίμματα και κυκλική οικονομία:** Κάδοι κομποστοποίησης διαθέσιμοι στις γειτονίες και οργανωμένη κομποστοποίηση σε επίπεδο κατοικίας, γειτονιάς και μηχανικής κομποστοποίησης. Επέκταση του δικτύου ανακύκλωσης (συμπεριλαμβανομένων κάδων για την ανακύκλωση ρούχων). Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των λειτουργιών συλλογής απορριμμάτων (π.χ. βελτιστοποίηση των logistics της συλλογής απορριμμάτων). Εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με την μείωση, πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, κομποστοποίηση, ανακύκλωση και υπεύθυνη κατανάλωσης. Υποστηρικτικά μέτρα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις για διαλογή στην πηγή (ειδικά τα εστιατόρια).
- **Πράσινες υποδομές & λύσεις βασισμένες στη φύση:** Περισσότερα από 35.000 νέα δέντρα εντός του Δήμου. Βελτίωση των υφιστάμενων πράσινων χώρων στην πόλη. Προστασία και αποκατάσταση των ρευμάτων και των υδάτινων σωμάτων της Αθήνας. Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για λύσεις βασισμένες στη φύση με τα τμήματα του Δήμου, τις υπηρεσίες, τους πολίτες και άλλους ενδιαφερόμενους. Αυξημένες πηγές χρηματοδότησης για πράσινες υποδομές εντός του Δήμου. Νέο προσωπικό στη Διεύθυνση Πρασίνου και Αστικής Πανίδας και εκπαίδευση σε λύσεις βασισμένες στη φύση, καταγραφή όλων των δέντρων και επικαιροποίηση δεδομένων σε γεωβάση. Εκστρατείες για την αύξηση της συμμετοχής του κοινού στη φύτευση δέντρων, την προστασία και άλλες δραστηριότητες.

4. Διαδικασία και αρχές

Δεν υπάρχει μια και μοναδική προσέγγιση που να ταιριάζει σε όλες τις πόλεις για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας το 2030. Το παρόν σχέδιο του Κλιματικού Συμφώνου της Αθήνας αποτελεί το πρώτο βήμα προς την επίτευξη αυτού του στόχου, θα αναλυθεί περαιτέρω στο εγγύς μέλλον και θα ανανεώνεται συνεχώς μέσα στα επόμενα χρόνια. Η διαδικασία αυτή θα παρακολουθείται με συνέπεια προκειμένου να κατανοηθούν τα εμπόδια, να λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα για τη βελτίωση της διαδικασίας και να προσαρμοστεί περαιτέρω το Σύμφωνο στις εξελίξεις και στις ανάγκες των πολιτών του Δήμου.

Η εφαρμογή, παρακολούθηση και περαιτέρω ανάπτυξη του Κλιματικού Συμφώνου της Αθήνας θα καθοδηγείται από **συμμετοχικές διαδικασίες με το κοινό και ενδιαφερόμενους φορείς**, όπως επαγγελματικές οργανώσεις, ερευνητικά κέντρα, εξωτερικούς συμβούλους και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η εφαρμογή θα καθοδηγείται επίσης από την εμπειρία και την τεχνογνωσία άλλων πόλεων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Επιπλέον, ο Δήμος θα προβεί σε μια σειρά κρίσιμων ενεργειών για τη διευκόλυνση της διαδικασίας, όπως ένας νέος θεσμικός κι οργανωτικός σχεδιασμός εντός του Δήμου, πιλοτικά προγράμματα σε συνεργασία με τον ακαδημαϊκό κόσμο και τους διάφορους φορείς καθώς και επιδίωξη εκτεταμένου συντονισμού και συνεργασίας με την κεντρική κυβέρνηση, την Περιφέρεια και άλλους φορείς που δρουν στην πόλη (συγκοινωνίες, ΕΥΔΑΠ, ηλεκτρικό δίκτυο ΔΕΔΔΗΕ κ.ά.)

Ειδικότερα, όσον αφορά τη συμμετοχή φορέων και πολιτών, έχουμε ήδη δημιουργήσει το **Κλιματικό Φόρουμ της Αθήνας** με τη συμμετοχή εκπροσώπων από περισσότερες από 60 επαγγελματικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις, πολιτικούς και ακαδημαϊκούς φορείς. Ομοίως, έχουμε δημιουργήσει τη **Κλιματική Συνέλευση Νέων της Αθήνας** για να ενθαρρύνουμε την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, φοιτητών και της νεολαίας της Αθήνας στον κλιματικό σχεδιασμό και τη δράση της πόλης. Θα συνεχίσουμε και τις δύο αυτές πρωτοβουλίες για την παρακολούθηση της διαδικασίας υλοποίησης του Κλιματικού Συμφώνου, τον εντοπισμό προβλημάτων και την αξιολόγηση επιτυχιών και αποτυχιών. Επιπλέον, όλα τα έργα του Δήμου θα περιλαμβάνουν μια **συμμετοχική προσέγγιση σχεδιασμού και υλοποίησης**, ξεκινώντας από το εν εξελίξει έργο GreenInCities, χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ. Το πιλοτικό έργο ASCEND (έναρξη Σεπτέμβριος 2024) θα αναπτύξει επίσης μια νέα συμμετοχική μεθοδολογία που θα χρησιμοποιήσει ο Δήμος για αστική ανάπτυξη και την κλιματική ανθεκτικότητα. Επίσης, η συμμετοχή των φορέων θα είναι τμήμα και του έργου EUI-IA **Cooling Havens** (έναρξη Δεκέμβριος 2024), το οποίο στοχεύει στη βελτίωση των μπλε και πράσινων υποδομών στην Αθήνα.

Θα προχωρήσουμε επίσης στην εσωτερική αναδιοργάνωση του Δήμου με αναβάθμιση της διεύθυνσης για κλιματική πολιτική και πολιτική προστασία. Θα δημιουργήσουμε μια οριζόντια ομάδα υλοποίησης και παρακολούθησης με εκπροσώπους από τα διάφορα γραφεία των αντιδημάρχων, καθώς και τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τον προγραμματισμό και την εκτέλεση έργων, αναπτύσσοντας νέες πολιτικές, και θα επιδιώκουμε την επανεξέταση όλων των σχεδίων και έργων με βάση την κλιματική διάσταση και αυτή της πρόληψης κινδύνων

Στις σχετικές υπηρεσίες που χρειάζεται να ενσωματώσουν την κλιματική διάσταση περιλαμβάνονται η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, Ανθεκτικότητας, Καινοτομίας & Τεκμηρίωσης, η Οικονομική Μονάδα, η Διεύθυνση Κτιριακής Υποδομής, η Διεύθυνση Ηλεκτρολογικού, η Διεύθυνση Μηχανολογικού, η Διεύθυνση Οδοποιίας, Αποχέτευσης & Κοινόχρηστων Χώρων, η Διεύθυνση Καθαριότητας & Ανακύκλωσης, η Διεύθυνση Σχεδίου Πόλεως & Αστικού Περιβάλλοντος, η Διεύθυνση Πρασίνου & Αστικής Πανίδας, η Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης και η Διεύθυνση Δημοτικών Ιατρείων & Δημόσιας Υγείας.

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Κλιματικού Συμφώνου, ο Δήμος θα δημιουργήσει επίσης μια ψηφιακή πλατφόρμα που θα επιτρέπει τη συστηματική συλλογή και απεικόνιση βασικών δεδομένων που θα είναι ανοικτά, βοηθώντας τον Δήμο να μετατρέψει τους κλιματικούς του στόχους σε δράση. Η αρχική πλατφόρμα μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος ARSINOE θα παρουσιάζει στοιχεία για τους

στόχους και δείκτες του Κλιματικού Συμφώνου και του Σχεδίου Δράσης για το Κλίμα του 2024 και θα ακολουθεί την πρόοδο των δράσεων. Πέρα από τους δείκτες του Δήμου, η πλατφόρμα θα επιτρέπει και σε άλλους επιδραστικούς φορείς της πόλης να παρακολουθούν τις δράσεις τους (εθελοντικά), συγκεντρώνοντας συστηματικά δεδομένα για αυτές τις δράσεις και υποστηρίζοντας τον περαιτέρω προγραμματισμό τους.

Για την εύρεση περαιτέρω χρηματοδότησης για την εφαρμογή του Κλιματικού Συμφώνου, θα δημιουργήσουμε το **Συμβούλιο Κλιματικών Επενδύσεων** με τη συμμετοχή του Δήμου, επαγγελματιών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων και χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων. Ο στόχος θα είναι αναζήτηση πηγών χρηματοδότησης και η υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας. Η υλοποίηση του Συμφώνου θα είναι συμπεριληπτική, δεν θα δημιουργεί οικονομικούς ή άλλους αποκλεισμούς και θα επιδιώξουμε να υπάρχει πρόσβαση των πολιτών, των μικρομεσαίων και των επιχειρήσεων κοινωνικής σε δίκαια χρηματοοικονομικά εργαλεία.

Παρόλο που ο Δήμος δεν είναι ακόμη έτοιμος να συντάξει έναν πλήρη "κλιματικό προϋπολογισμό" με δείκτες και δεδομένα για την παρακολούθηση της επίτευξης του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας του 2030, θα εκπαιδύσουμε το προσωπικό του Δήμου και θα αναπτύξουμε τεχνογνωσία γι' αυτό το θέμα στο εγγύς μέλλον.

Γεφύρωση κλιματικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών στόχων

Πέρα από την υποστήριξη της κλιματικής ουδετερότητας της Αθήνας το 2030, η εφαρμογή του Κλιματικού Συμφώνου αποτελεί ευκαιρία για τη γεφύρωση κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων με κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους. Το Σύμφωνο μπορεί να αποτελέσει μια Πράσινη Κοινωνική Συμφωνία, που περιλαμβάνει δράσεις για το κλίμα με υψηλό θετικό κοινωνικό αντίκτυπο, όπως η μείωση της ενεργειακής φτώχειας μέσω της συμμετοχής πολιτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε ενεργειακές κοινότητες του Δήμου και μέσω μέτρων για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού αποθέματος. Άλλα παραδείγματα περιλαμβάνουν τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας και την αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας καθώς και τη μείωση προβλημάτων υγείας λόγω της κακής ποιότητας του αέρα μέσω της ενίσχυσης των πράσινων υποδομών της Αθήνας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι βασικές αρχές πίσω από την υλοποίηση του Συμφώνου θα είναι οι εξής:

- Σύνδεση της δράσης για το κλίμα με την κοινωνική δικαιοσύνη και τον υψηλό κοινωνικό αντίκτυπο, την κοινωνική και πράσινη καινοτομία και τη συμμετοχικότητα (κανένας δεν θα μείνει στο περιθώριο).
- Η κλιματική πολιτική ως εργαλείο για τη σύγχρονη κοινωνική πολιτική, την κλιματική δικαιοσύνη και τη βιωσιμότητα της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.
- Ισότητα, συμμετοχικότητα και ενεργός ρόλος για όλους και όλες, συμπεριλαμβανομένων των νέων, των γυναικών και των ευάλωτων ομάδων.
- Ολοκληρωμένη συνοχή μεταξύ πολιτικών του Δήμου για το κλίμα, το περιβάλλον, την κοινωνία και τον πολιτισμό.
- Υποστήριξη και επανακατάρτιση ατόμων που επηρεάζονται από τη μετάβαση για ένα πιο πράσινο μοντέλο εργασίας.
- Καλύτερη χρήση των οικονομικών, ανθρώπινων και φυσικών πόρων με χαμηλότερο οικολογικό αποτύπωμα και υψηλότερη κοινωνική αξία.
- Καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους σε επίπεδο γειτονιάς και μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των γειτονιών της πόλης.

Διαδικασία και αρχές

- Η εφαρμογή του Κλιματικού Συμφώνου της Αθήνας θα διευκολυνθεί από ένα νέο θεσμικό και οργανωτικό σχεδιασμό εντός του Δήμου, τη δημιουργία Συμβουλίου Κλιματικών Επενδύσεων,

πιλοτικά έργα, συνεργασία με την έρευνα και επιδίωξη για ενισχυμένο συντονισμό με κεντρική κυβέρνηση, Περιφέρεια, οργανισμούς και φορείς

- Η παρακολούθηση, αξιολόγηση πορείας, δράσεις βελτίωσης και διόρθωσης καθώς και η περαιτέρω ανάπτυξη του σχεδίου θα καθοδηγείται από την εκτεταμένη συμμετοχή φορέων και πολιτών, καθώς και από συνεργασίες με άλλες πόλεις.
- Η υλοποίηση του Συμφώνου θα υποστηριχθεί επίσης από μια ολοκληρωμένη ανοιχτή, προσβάσιμη ψηφιακή πλατφόρμα που θα απεικονίζει τους κλιματικούς στόχους και την πρόοδο προς αυτούς.
- Οι αρχές που διέπουν την εφαρμογή του Συμφώνου περιλαμβάνουν την κοινωνική δικαιοσύνη, την επίτευξη υψηλού κοινωνικού αντίκτυπου, τη συμμετοχικότητα, τη χρήση ολοκληρωμένων πολιτικών και τη μείωση των ανισοτήτων στις γειτονίες της Αθήνας.

5. Υπογράφοντες

Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει τους υπογράφοντες¹¹ που συμφωνούν να βοηθήσουν την πόλη να πετύχει τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2030. Ειδικές συμφωνίες που διατυπώνουν τις λεπτομέρειες της κλιματικής δράσης μεταξύ του Δήμου και των υπογραφότων προστίθενται στις ατομικές συμβάσεις στο Παράρτημα 1 (βλ. δείγμα στην ενότητα 6).

Όνομα υπογράφοντος (οργανισμός)	Τομέας / Πεδίο / Επίπεδο λειτουργίας ¹²	Νομική μορφή	Όνομα υπευθύνου	Θέση υπευθύνου

¹¹ Οι υπογράφοντες του Κλιματικού Συμφώνου Πόλης μπορεί να είναι άτομα ή οργανισμοί. Ιδανικά περιλαμβάνουν εθνικές και/ή περιφερειακές κυβερνήσεις, για παράδειγμα, συγκεκριμένες συμφωνίες/δεσμεύσεις που έγιναν μέσω των διαδικασιών πολυεπίπεδης διακυβέρνησης που υποστηρίζονται από τα προγράμματα Net Zero Cities, CaraCities και άλλες εθνικές πρωτοβουλίες.

¹² Παρακαλείστε να αναφέρετε εάν ο οργανισμός είναι ενεργός σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

6. Δείγμα σύμβασης με υπογραφές

Έκφραση κοινής δέσμευσης / συμφωνίας για όλα τα μέρη που υπογράφουν αυτό το έγγραφο δεσμεύσεων για κλιματική ουδετερότητα 2030¹³.

Παράδειγμα: Δεσμευόμαστε να βοηθήσουμε να γίνει η Αθήνα κλιματικά ουδέτερη έως το 2030. Συμφωνούμε με τη κοινή φιλοδοξία και τις δεσμεύσεις, όπως διατυπώθηκαν στο Κλιματικό Σύμφωνο Πόλης της Αθήνας. Στόχος μας είναι να υποστηρίξουμε αυτόν τον στόχο με τις ακόλουθες δράσεις:

-
-

Ημερομηνία υπογραφής

Όνομα

Υπογραφή

Δήμαρχος της Πόλης Χ

Πρόεδρος, Πόλη Χ Υπηρεσία Ανάπτυξης

Πρύτανης, Πανεπιστήμιο της Πόλης Χ

Διευθύνων Σύμβουλος, Επιχείρηση Χ

¹³ Οι ατομικές δεσμεύσεις των υπογραφόντων είναι συγκεκριμένες δράσεις που θα συμβάλλουν στον συνολικό στόχο της κλιματικής ουδετερότητας σύμφωνα με τις στρατηγικές προτεραιότητες. Οι δεσμεύσεις στοχεύουν να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες και στοχευμένες. Ωστόσο, η δέσμευση ενός υπογράφοντος μπορεί να ξεκινήσει ως μια ευρύτερη συμφωνία που θα βελτιώνεται και θα ενισχύεται σε κάθε ανανέωση του Κλιματικού Συμφώνου Πόλης.

Παράρτημα 1: Ατομικές / Ομαδικές Δεσμεύσεις Υπογραφόντων

ΔΗΜΟΣ
ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Δεσμεύσεις για Κλιματική
Ουδετερότητα έως το 2030

Αναφορές/Σημειώσεις